

“विष्णुदास भावे, अण्णासाहेब किर्लोस्कर व दादासाहेब फाळके या तिघांच्या नावात रंगभूमीची सर्व स्थित्यंतरे सामावलेली आहेत. मी थोड्या दिवसांपूर्वी 'लेखण्या मोडा आणि बंदुकी जोडा' असा उपदेश केला, तेव्हा आता 'पडदे फाडा' असे मी सांगतो की काय, अशी कित्येकांस भीती वाटली. पण देशाचे लक्ष राष्ट्राच्या स्वातंत्र्याकडे हवे, तसेच नाटकेही बंदूक हाती घेण्यास शिकविणारी लिहितील गेली पाहिजेत.”

(स्वा. वि. दा. सावरकर, ३३ वे संमेलन, सांगली)

संमेलन व्हावं, आणि ह्या नाट्य संमेलनाच्या अध्यक्षाबाबत मला असं म्हणावंसं वाटतं की नाटकाबद्दल जिव्हाळा, आपुलकी असलेला आणि ज्याला प्रत्यक्ष काम करण्याची इच्छा आहे, असा कुणीही अध्यक्ष असावा. चार लोकांना बरोबर घेऊन त्यांना काम केलं म्हणजे झालं. आत्तापर्यंतचे अध्यक्ष हे काही नट होते, काही नाटककार होते, व्यवस्थापक, निर्मातेही होते. रंगभूमीचा साकल्यानं काय विचार चालू आहे हे माहीत असणारा अध्यक्ष असतो आणि आपल्या भाषणातून त्यांनी सांगितलेल्या अनुभवाचा फायदा जरूर होतो. पण तो फायदा कसा घ्यायचा हे घेणाऱ्यावर अवलंबून आहे.

नाट्य परिषदेचं नाट्यसंकुल एकदा पूर्ण झालं की नवीन नाटक लिहून घेणं, चांगले प्रशिक्षण नेमणं, नट - नाटककार - बॅकस्टेज वर्कर यांची व्यवस्था करणं, त्यांच्या राहण्याची, पोटापाण्याची सोय करणं ह्या सगळ्यांच्याकडे सरकारचं लक्ष वेधण्याचं काम परिषदेनं करावं. मराठी रंगभूमीला कलावंत मिळवून देण्याकरिता स्पर्धांचा उपयोग होऊ शकतो. तेव्हा परिषदेनंही अशा स्पर्धा घ्याव्यात. कुठल्याही मोठ्या प्रकल्पाकरता प्रयोगशाळा ही आवश्यक असते. तसंच प्रायोगिक रंगभूमी ही एक प्रयोग शाळाच आहे आणि त्याचा उपयोग व्यावसायिक रंगभूमीला जरूर होईल.

रंगभूमी पुढे जावी म्हणून सरकारनं काय करावं याचा विचार करताना लक्षात येईल, की सरकारला मुद्दाम

काही जाणवून देण्याची गरज नाही. तुम्ही काय करता हे सरकारला समजलं की ते मदत करतील. खरी मदत तर समाजानंच केली पाहिजे. सरकारनं ४॥ कोटी रूपये नाट्य संकुलासाठी दिले! आणखी त्यांनी किती करायचं? सरकारवर किती तरी जबाबदाऱ्या आहेत. ज्यानं मनुष्य जगला पाहिजे यासाठी सरकारनं प्रयत्न करणं हे त्याचं पहिलं काम आहे. पण मी ह्या संदर्भात एवढंच म्हणू शकेन की सरकारनं संगीत रंगभूमीचा पाठपुरावा करण्याकरिता काही निधी राखीव ठेवावा आणि संगीत नाटकं करण्याचा ज्यांच्या गाठीशी मोठा अनुभव आहे, अशा सुयोग्य निर्मात्यांशी चर्चा करून हा निधी त्यांना उपलब्ध करून द्यावा. सरकारनं वाटल्यास त्यासाठी काही अटी घालाव्यात. सरकारची पु. ल. देशपांडे अॅकॅडमी आहे, संगीत आणि नाट्य हे दोन्ही पु. लं. चे प्राण! तर ह्या अॅकॅडमीने संगीत रंगभूमीचा प्रसार-प्रचार व्हावा म्हणून काही ठोस कार्यक्रम आखला पाहिजे. विद्यापीठातल्या नाट्यविभागानेही धडे घेताना थोडावेळ संगीत रंगभूमीला द्यावा. संगीताभिनयाचा समावेश त्यांनी आपल्या कोर्समध्ये करावा असं मला वाटतं.

पुढे शंभर वर्षे मराठी रंगभूमी टिकेल याविषयी मी निःशंक आहे. मराठी रंगभूमी समृद्ध होताना दिसतेय. तेव्हा रडका सूर काढायची अजिबात गरज नाही. आता संगीत नाटकाला थोडे वाईट दिवस आहेत पण की कोंडी नवीन तरूण मंडळी फोडतील याची मला खात्री आहे.

संमेलनास हार्दिक शुभेच्छा !

श्री. सिद्धार्थ लिमये, डोंबिवली

